ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก

อารีรัตน์ ขำอยู่, D.S.N.[1]* สิริพิมพ์ ชูปาน, พย.ม.[1] ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา, กศ.ด.[1] สหัทยา รัตนจรณะ, Ph.D.[1]
ดำรงศักดิ์ สงเอียด, ค.ม.[2] ฉวีรัตน์ ชื่นชมกุล, พย.ม.[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบบรรยายหาความสัมพันธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปี 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก จำนวน 156 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ แบบประเมินทัศนคติต่อวิชาชีพ และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียรสัน

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับสูง (M = 3.72, S.D. = 0.36) สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพระดับสูง ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.60) ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.55) และด้านสังคม ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.71) สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.51) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 0.52) ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ ($\bar{X}$ = 3.63, S.D. = 0.47) ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 0.45) และด้านวิชาการและการวิจัย ($\bar{X}$= 3.39, S.D. = 0.47) ทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.46) ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ($\bar{X}$ = 166.59, S.D. = 13.37) ทัศนคติต่อวิชาชีพ และความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ($r = .415$, $p < .01$ และ $r = .323$, $p < .01$) กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ผลการศึกษานี้เสนอแนะว่า ผู้บริหารทางการศึกษาพยาบาลและผู้บริหารทางการพยาบาลควรใช้ข้อค้นพบนี้ในการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ทัศนคติต่อวิชาชีพ และความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตและพยาบาลจบใหม่

คำสำคัญ: สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ทัศนคติต่อวิชาชีพ ความฉลาดทางอารมณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาพยาบาล

---

[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

[2] อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

* ผู้เขียนหลัก e-mail: khumyua@gmail.com

Received 22/10/2019 Revised 11/11/2020 Accept 04/03/2021

Factors Related to Professional Nursing Competency Among Nursing Students at a University in the Eastern Region

Areerut Khumyu, D.S.N.[1]*, Siripim Chupan, M.N.S.[1], Laddawan Puttaruksa, Ed.D.[1],
Sahattaya Rattanajarana, Ph.D.[1], Damrongsak Songaiad, M.Ed.[2], Chawirat Chunchomgul, M.N.S.[3]

Abstract

The objectives of this descriptive correlational research were to examine nursing competencies and factors related to nursing competencies. The sample consisted of 156 fourth-year nursing students of the undergraduate program at a University in the Eastern area. The research instruments were the Nurse Competence Questionnaire, the Nurse Attitudes Questionnaire, and the Thai Emotional Intelligence Screening Test. Data were analyzed using descriptive statistics and Pearson's product-moment correlation.

The results revealed that total nursing competency was at a high level ($\overline{X}$= 3.72, S.D. = 0.36). Variables contributing to the high level of nursing competency were professional characteristics of nursing ($\overline{X}$ = 4.24, S.D. = 0.60), ethics, code of conduct, and the law ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = 0.55), and social competency ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.71). Variables contributing to the moderate level of nursing competency were leadership management and quality improvement ($\overline{X}$ = 3.65, S.D. = 0.51), information technology ($\overline{X}$ = 3.64, S.D. = 0.52), communication and relationship ($\overline{X}$ = 3.63, S.D. = 0.47), core nursing and midwifery practice ($\overline{X}$ = 3.62, S.D. = 0.45), and academic and research competency ($\overline{X}$ = 3.39, S.D. = 0.47). Nursing attitude was at the excellence level ($\overline{X}$ = 4.26, S.D. = 0.46). Emotional quotient was at the normal level ($\overline{X}$ = 166.59, S.D. = 13.37). Nursing attitude and emotional quotient had significant positive correlations ($r = .415$, $p < .01$, $r = .323$, $p < .01$, respectively) with nursing competency. However, there was no relationship between academic achievement (GPA) and nursing competency. The results suggest that directors of nursing educational institutions and nursing administrators should use the findings to enhance nursing competency, nursing attitude and emotional quotient among nursing students and new graduates.

Key words: Nursing competencies, nursing attitude, emotional quotient, grade point average, nursing students

---

[1] Assistant Professor, Faculty of Nursing, Burapha University

[2] Instructor, Faculty of Nursing, Burapha University

* Corresponding author e-mail: khumyua@gmail.com

ความสำคัญของปัญหา

ความต้องการบริการสุขภาพที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ทั้งจากการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อ ทำให้เกิดความต้องการบุคลากรสุขภาพที่มีสมรรถนะสูงในการให้บริการสุขภาพมากขึ้น สถาบันการศึกษาพยาบาลจึงต้องมุ่งจัดการศึกษาให้นักศึกษาพยาบาลมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพของสภาการพยาบาล พร้อมที่จะสำเร็จการศึกษา และออกไปเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพในสถานบริการสุขภาพทั้งในภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของพยาบาลและมีผลต่อคุณภาพและความปลอดภัยในการให้บริการพยาบาล สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพจึงเป็นผลลัพธ์ในการเรียนรู้ที่สำคัญในการจัดการศึกษาพยาบาล และถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการเพื่อสนองตอบปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของผู้ใช้บริการในแต่ละบริบท สถาบันการศึกษาต้องถือเป็นหน้าที่รับผิดชอบที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพให้ได้มาตรฐานตามที่สภาการพยาบาลกำหนด ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาพยาบาลจึงจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะ (Competency Based Education) (Kunaviktikul, Sukontasan, Wangsrikoon & Srepunapan, 2007)

สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ที่จะทำให้สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม (Kunaviktikul, et al., 2007) สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพจึงเป็นการแสดงออกถึงความรู้ความสามารถและคุณลักษณะส่วนบุคคลในการให้การพยาบาลตามมาตรฐานเพื่อเป้าหมาย คุณภาพบริการพยาบาล เป็นการนำความรู้จากศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและมีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะเกิดจากการสั่งสมความรู้ ทัศนคติ และบุคลิกภาพ สภาการพยาบาลได้กำหนดสมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ไว้ 8 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 4) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ 5) สมรรถนะด้านวิชาการ และการวิจัย 6) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 7) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ และ 8) สมรรถนะด้านสังคม (Thailand Nursing and Midwifery Council, 2018) การศึกษาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ จึงมีความสำคัญและเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความพร้อมในการปฏิบัติงานในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพซึ่งสถาบันการศึกษาพยาบาลและฝ่ายบริการพยาบาลควรให้ความสนใจเพราะเป็นข้อมูลที่สามารถสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยของผู้รับบริการ (Walsh & Seldomridge, 2005) มีผู้ศึกษาพบว่า พยาบาลจบใหม่มีสมรรถนะการพยาบาลอยู่ในระดับพอใช้ (Morolong & Chabeli, 2005) นอกจากนี้การที่บุคลากรสุขภาพมีสมรรถนะที่ไม่เพียงพอทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย และมีความต้องการบริการด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น ทำให้ฝ่ายบริการพยาบาลต้องพัฒนาบุคลากรสุขภาพเพิ่มขึ้น ตลอดจนเกิดข้อสงสัยในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา (Moyo & Sianga, 2017)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความรู้ ทัศนคติต่อวิชาชีพ และความฉลาดทางอารมณ์ เป็นปัจจัยภายในของบุคคลที่มีความสำคัญต่อสมรรถนะของบุคคล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นปัจจัยที่แสดงถึงคุณภาพการศึกษาอย่างหนึ่ง เป็นตัวบ่งชี้ถึงระดับความรู้ ตลอดจนคุณลักษณะและความสามารถในการเรียนรู้ของนิสิต ซึ่งวัดได้เมื่อนิสิตผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสำเร็จในการเข้าถึงความรู้ การพัฒนาทักษะในการเรียนหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ศึกษามา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมรวมในการศึกษาวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะและความสามารถในการเรียนรู้ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะ ผลการวิจัยของ Do and Seo (2014) แสดง

ให้เห็นว่า ผลการศึกษามีความสัมพันธทางบวกกับสมรรถนะทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Sulosaari et al., (2015) ที่พบว่า ผลคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับยามีความสัมพันธ์กับสมรรถนะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในการให้ยาของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญ

ทัศนคติเป็นคุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน (Gagne, 1985) ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นความคิดเห็น ความรู้สึกทางบวกของบุคคลที่มีต่อวิชาชีพการพยาบาล ในการให้บริการการพยาบาล พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล พร้อมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ (Sanguansiritham, 2007; Viphonephom, 2003) ซึ่งการพัฒนาให้พยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพนั้น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่เป็นนิสิตในสถาบันการศึกษาพยาบาล ซึ่งหากนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลแล้วนักศึกษาจะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สำเร็จการศึกษาได้ตามหลักสูตรและมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดี (Kooariyakul, Yodtawee, Intichoat, Naunthong & Inpanao, 2012)

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข โดยมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข (Mental Health Department, 2002) และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะ เนื่องจากผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่สามารถยอมรับและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงได้ดี สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จที่มุ่งหวัง ทำให้บุคคลมีพลัง มีแรงจูงใจ มีความคิดเชิงบวกและสามารถบริหารจัดการกับชีวิตตนเอง รู้จักขอบเขต ความสามารถ ความถนัดของตนเองเพื่อแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นบุคคลที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเพียรพยายาม มีความอดทน มีทักษะทางสังคม และมีความสุขในชีวิต นอกจากนี้ ความฉลาดทางอารมณ์ยังมีผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้ที่ความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง (Mental Health Department, 2002) Goleman (1998) วิเคราะห์ความสามารถของบุคลากรในองค์การ 12 แห่งทั่วโลก พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถทุกอย่าง ผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลผู้ป่วย (Talarico et al., 2013) ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล และสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาล (Por, Barriball, Fitzpatrick, & Roberts, 2011)

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก มีเป้าหมายสำคัญในการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพครบทุกด้านตามที่สภาการพยาบาลกำหนด เพื่อให้มีบุคลากรทางสุขภาพที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการพยาบาลและการดูแลสุขภาพของประชาชนในภาคตะวันออกซึ่งมีความหลากหลายในเขตอุตสาหกรรม ตลอดจนเป็นคนดีและคนเก่งของสังคม การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตตลอด 4 ปี มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จริง ตลอดจนการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างให้นิสิตสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะและมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพตามมาตรฐาน นิสิตพยาบาลชั้นปี 4 ของคณะพยาบาลศาสตร์เป็นนิสิตที่ผ่านการศึกษารายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมาแล้ว โดยผ่านการศึกษาทั้งรายวิชาทฤษฎี และรายวิชาปฏิบัติทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน ใกล้ที่จะสำเร็จการศึกษาและไปปฏิบัติงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ นิสิตจึงต้องมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่พร้อมจะปฏิบัติงานตามบทบาทของพยาบาลวิชาชีพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และมีความสุข จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีจำนวนรายงานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในภาพรวมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตพยาบาลน้อย ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานโนโรงพยาบาล และไม่พบรายงานการประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตพยาบาลของมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า นิสิตชั้นปี 4 ซึ่งใกล้สำเร็จการศึกษา

ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก มีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ทัศนคติต่อวิชาชีพ และความฉลาดทางอารมณ์ในระดับใด และปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิต เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพของสภาการพยาบาล เป็นแนวทางในการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่จบใหม่ให้มีคุณค่าของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ทัศนคติต่อวิชาชีพ และความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์การเรียน ทัศนคติต่อวิชาชีพ ความฉลาดทางอารมณ์ และสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาชั้นปี 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดการวิจัยครั้งนี้ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดย Good (1973) และ Bloom (1976) เชื่อว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลลัพธ์จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อเป้าหมายผลการเรียนรู้และการปฏิบัติ Gagne (1985) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นคุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน และผลการวิจัยที่ผ่านมาพบว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาล (Por et al., 2011) และความสามารถในการดูแลผู้ป่วย (Talarico et al., 2013) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต และศึกษาสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพตามกรอบแนวคิดของสภาการพยาบาล ซึ่งกำหนดสมรรถนะหลักที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ไว้ 8 ด้าน ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติต่อวิชาชีพ และความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ดังแสดงในภาพที่ 1

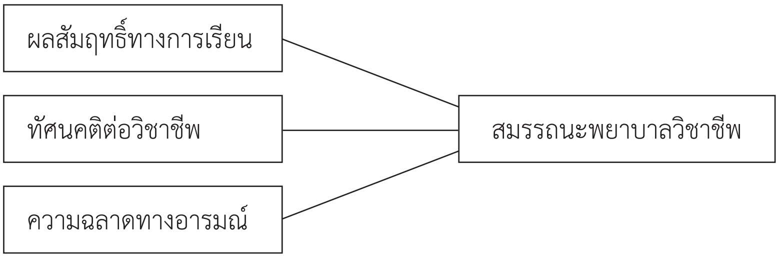

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบบรรยายและหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlational research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปี 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก ปีการศึกษา 2560 จำนวน 192 คน ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากค่าขนาดอิทธิพล ขนาดตัวอย่างที่มีอิทธิพลขนาดเล็ก 0.25 และมีอำนาจทดสอบ (power) .80 ที่ระดับความเชื่อมั่น (α) .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 184 คน (Cohen, 1988) จำนวนผู้เต็มใจตอบแบบสอบถามจำนวนจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 84.78

การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง 1) เป็นนักศึกษาชั้นปี 4 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก 2) เป็นผู้ที่สอบผ่านทุกรายวิชาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 3) มีความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพ และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วยข้อมูลดังนี้เพศ อายุ ศาสนา คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) บุตรคนที่ บุคคลที่สนับสนุนให้เรียนพยาบาล และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานพยาบาลในอนาคต

2. แบบประเมินสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากแนวคิดสมรรถนะหลักของพยาบาลวิชาชีพของสภาการพยาบาล เป็นแบบประเมินการรับรู้ของนักศึกษาในการแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 8 ด้าน ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย 2) สมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 4) สมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ 5) สมรรถนะด้านวิชาการ และการวิจัย 6) สมรรถนะด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ 7) สมรรถนะด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ 8) สมรรถนะด้านสังคม ข้อคำถามมีจำนวน 40 ข้อ เป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด ด้านละ 5 ข้อ แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ให้ค่าคะแนนจากมากไปน้อย ได้แก่ มากที่สุด (5 คะแนน) ถึงน้อยที่สุด (1 คะแนน) ระดับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตแปลผลจากค่าคะแนนเฉลี่ย คะแนนเฉลี่ยสูงหมายถึงนิสิตมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพสูง แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สูง (3.67 - 5.00) ปานกลาง (2.34 - 3.66) และต่ำ (1.00 - 2.33) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลตามช่วง 3 ระดับ แบบ อันตรภาคชั้น (Srisatitnarakul, 2010)

3. แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ความรู้สึกทางบวกของนักศึกษาที่มีต่อวิชาชีพพยาบาล จำนวน 23 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นวิชาชีพ (5 ข้อ) ด้านการปฏิบัติงาน (6 ข้อ) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย/ญาติและผู้ร่วมงาน (6 ข้อ) และด้านการยอมรับของสังคม (6 ข้อ) ลักษณะแบบสอบถามเป็นข้อคำถามเชิงบวกทั้งหมด เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ให้ค่าคะแนนจากมากไปน้อย ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด (5 คะแนน) และเห็นด้วยน้อยที่สุด (1 คะแนน) ระดับทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาประเมินจากค่าคะแนนเฉลี่ย คะแนนเฉลี่ยสูงหมายถึงนักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพดีมาก แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ดีมาก (3.67 - 5.00) ดีปานกลาง (2.34 - 3.66) และดีน้อยหรือไม่ดี (1.00 - 2.33) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลตามช่วง 3 ระดับ แบบ อันตรภาคชั้น (Srisatitnarakul, 2010)

4. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับผู้ใหญ่ (อายุ 18 - 60 ปี) ของ Mental Health Department (2002) ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ .85 (Mental Health Department, 2002) เป็นแบบประเมินการรับรู้ของนิสิตเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสมสำหรับการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีความเข้าใจและรับรู้ในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้ สามารถสร้างสัมพันธภาพในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีแรงบันดาลใจในการทำงานและประสบความสำเร็จในชีวิต ประกอบด้วยความฉลาดทางอารมณ์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ข้อคำถามมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบจำนวน 52 ข้อ ประกอบด้วยด้านดี 18 ข้อ ด้านเก่ง 18 ข้อ และด้านสุข 16 ข้อ แบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ได้แก่ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง และจริงมาก โดยมีเกณฑ์การให้ค่าคะแนนในข้อคำถามเชิงบวกจากน้อยไปมาก ได้แก่ ไม่จริง (1 คะแนน) ถึงจริงมาก (4 คะแนน) ส่วนในข้อคำถามเชิงลบมีการให้ค่าคะแนนตรงข้ามจากมากไปน้อย ได้แก่ ไม่จริง (4 คะแนน) ถึงจริงมาก (1คะแนน)

การแปลผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้าน แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ต่ำกว่าปกติ ปกติ และสูงกว่าปกติ (Mental Health Department, 2002)

โดยภาพรวมของความฉลาดทางอารมณ์ในระดับปกติมีคะแนนอยู่ระหว่าง 138 - 170 คะแนน ด้านดีมีคะแนนระดับปกติอยู่ระหว่าง 48 - 58 คะแนน ด้านเก่งมีคะแนนระดับปกติอยู่ระหว่าง 45 - 59 คะแนน และด้านสุขปกติมีคะแนนระดับปกติอยู่ระหว่าง 42 - 56 คะแนน คะแนนยิ่งสูงหมายถึง กลุ่มตัวอย่างมีความฉลาดทางอารมณ์สูง แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่ใช้มีความตรงตามเนื้อหา และเป็นแบบประเมินมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต

คุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพพยาบาล และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพ ด้วยวิธีตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างของข้อคำถามและความสอดคล้องของข้อคำถามกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตลอดจนความเหมาะสมในการนำไปใช้ และได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการทดลองใช้แบบสอบถามทั้ง 3 ชุดกับนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามประเมินสมรรถนะวิชาชีพพยาบาล แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่ามีค่า Cronbach’s alpha coefficient เท่ากับ .85, .83 และ .88 ตามลำดับ ถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูงและยอมรับได้ มีค่ามากกว่า .80 ขึ้นไป (Srisatitnarakul, 2010)

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2560 รหัส Hu 058/2560 ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้แจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย โดยจัดทำเอกสารคำชี้แจง และใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างได้อ่านก่อนตอบแบบสอบถาม เมื่อเข้าใจดีแล้วมีการลงนามด้วยความสมัครใจ เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำส่งในกล่องรับแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้หน้าห้องหรือส่งกลับให้ผู้วิจัยโดยตรง ผู้วิจัยเท่านั้นสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิไม่เข้าร่วมการวิจัยหรือบอกเลิกเมื่อใดก็ได้ โดยการไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนโดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ในการรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง ชื่อผู้ตอบแบบสอบถามใส่เป็นรหัส ไม่มีการเขียนระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้ถือเป็นความลับ คำตอบที่ได้ไม่มีผลกระทบต่อนิสิตทั้งด้านส่วนตัวและด้านการศึกษา ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หลังผ่านการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมของมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว โดยประกาศชี้แจงและเชิญชวนนักศึกษาชั้นปี 4 ปีการศึกษา 2560 เข้าร่วมโครงการวิจัยหลังเสร็จสิ้นการสอบในภาคปลาย และดำเนินการเก็บข้อมูลในวันจัดโครงการวันนัดพบแหล่งงานสำหรับนักศึกษาชั้นปี 4 ณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ช่วงเดือนมิถุนายน 2561 ได้แบบสอบถามส่งกลับคืนมาจำนวน 156 ชุด จากที่ส่งทั้งหมด 184 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.78

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) โดยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 คน พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.23 มีอายุระหว่าง 20 - 25 ปี อายุเฉลี่ย 22.01 ปี และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 95.51 กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ในระดับดี ($\overline{X}$ = 3.22, S.D. = 0.30) มี GPA ต่ำสุดและสูงสุดอยู่ระหว่าง 2.13 - 3.88 และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.18) มี GPA อยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุตรคนแรก ร้อยละ 57.05 รองลงมาเป็นบุตรคนที่ 2 ร้อยละ 30.77 โดยมีพ่อแม่เป็นบุคคลที่สนับสนุนให้เรียนพยาบาลมากที่สุด ร้อยละ 83.97 และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานพยาบาลในอนาคต

มากที่สุดของนักศึกษา ได้แก่ พ่อแม่และครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 61.54

2. สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ พบว่านักศึกษามีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.36) และมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในระดับสูง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.60) ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.55) และด้านสังคม ($\bar{X}$ = 3.98, S.D. = 0.71) ส่วนด้านอื่น ๆ นิสิตมีสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงผลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพรายด้านและโดยรวม ของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก (n = 156)

สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ	4.24	0.60	สูง
2. ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย	4.20	0.55	สูง
3. ด้านสังคม	3.98	0.71	สูง
4. ด้านภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ	3.65	0.51	ปานกลาง
5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.64	0.52	ปานกลาง
6. ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ	3.63	0.47	ปานกลาง
7. ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์	3.62	0.45	ปานกลาง
8. ด้านวิชาการและการวิจัย	3.39	0.47	ปานกลาง
สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพโดยรวม	3.72	0.36	สูง

3. ทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่านักศึกษาตมีทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.46) และมีทัศนคติต่อวิชาชีพในทุกด้านอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน ได้แก่ ด้านความเป็นวิชาชีพ ($\bar{X}$ = 4.48, S.D. = 0.52) ด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.55) ด้านการยอมรับของสังคม ($\bar{X}$= 4.25, S.D. = 0.58) และด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วย/ญาติและผู้ร่วมงาน ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.50) ตามลำดับ

4. ความฉลาดทางอารมณ์ พบว่านิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับปกติ ($\bar{X}$ = 166.59, S.D. = 13.37) ผลการวิเคราะห์รายด้านพบว่า นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ ($\bar{X}$ = 60.47, S.D. = 5.02) ส่วนด้านเก่งและด้านสุขอยู่ในระดับปกติ ($\bar{X}$ = 54.17, S.D. = 4.88 และ $\bar{X}$= 51.94, S.D. = 5.54 ตามลำดับ)

5. ทัศนคติต่อวิชาชีพและความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (r = .415, $p < .01$ และ r = .323, $p < .01$) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก (n = 156)

ปัจจัย	สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ r	p-value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	.036	.658
ทัศนคติต่อวิชาชีพ	.415	.000
ความฉลาดทางอารมณ์	.323	.000

การอภิปรายผล

สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ในภาคตะวันออก พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะโดยรวมอยู่ในระดับสูง และมีสมรรถนะในระดับสูง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านสังคม และมีสมรรถนะในระดับปานกลาง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ ด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และด้านวิชาการและการวิจัย ซึ่งอภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีสุดท้าย นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่สอดคล้องกับมาตรฐานของสภาการพยาบาล และผ่านการเรียนรู้ทฤษฎีและการฝึกประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาลที่และชุมชนที่หลากหลาย ตลอดจนการร่วมกิจกรรมทางสังคม นักศึกษาจึงรับรู้สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของตนเองในระดับสูง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Anantakul, Chantratip, and Tamsiri (2010) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานีมีการรับรู้สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพทั่วไปโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลวิจัยของ Winijkul and Reansuwong (2014) พบว่า นักศึกษาที่จบการศึกษาจากคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช มีสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับดี ตลอดจนสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศของ Kajander-Unkuri (2015) ซึ่งศึกษาพบว่านิสิตปีสุดท้ายที่จบการศึกษามีสมรรถนะพยาบาลอยู่ในระดับดีเช่นกัน

ทัศนคติต่อวิชาชีพ พบว่านักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพในระดับดีมาก แสดงให้เห็นว่านักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล อภิปรายได้ว่า เนื่องจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีนักเรียนเลือกที่จะเรียนเป็นอันดับ 1 มีผู้ต้องการเข้าศึกษาเป็นจำนวนมากแต่รับได้จำนวนจำกัด กลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมในการเรียนพยาบาล และส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ประกอบกับทัศนคติมีผลต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ จึงทำให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีมากต่อวิชาชีพสอดคล้องกับผลวิจัยของ Winijkul and Reansuwong (2014) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยของ Moyo and Sianga (2017) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อการพยาบาลในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแตกต่างทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยมเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนลักษณะสภาพแวดล้อมและระบบสุขภาพของประเทศที่มีความเฉพาะและแตกต่างกัน

ความฉลาดทางอารมณ์ ผลวิจัยพบว่านักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มีความฉลาดทางอารมณ์ในระดับปกติ ส่วนรายด้านพบว่า นิสิตมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ และมีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งและด้านสุขในระดับปกติ แสดงให้เห็นว่านิสิตมีความสามารถทางอารมณ์ในการดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุขในระดับปกติ และมีความสามารถสูงกว่าปกติในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง เห็นใจผู้อื่น และรับผิดชอบ อภิปรายได้ว่าลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่บรรลุนิติภาวะแล้ว อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นและเป็นบุตรคนแรก มีพ่อแม่เป็นบุคคลที่สนับสนุนและมีอิทธิพลในการเรียนพยาบาลมากที่สุด ตลอดจนผ่านการเรียนรู้และประสบการณ์ในการศึกษาพยาบาลจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ผู้ที่จะประสบความสำเร็จการศึกษาพยาบาลได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความรับผิดชอบ สามารถควบคุมอารมณ์และแสดงออกในการบริการพยาบาลได้อย่างเหมาะสม นิสิตจึงมีความฉลาดทางอารมณ์ทั้งโดยรวมและด้านเก่งและด้านสุขในระดับปกติ และด้านดีในระดับสูงกว่าปกติ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nuchsutham (2016) ที่พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมและรายด้านของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปกติ และพบว่าองค์ประกอบย่อยด้านดีเรื่องการควบคุมตนเองอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

ทัศนคติต่อวิชาชีพและความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ในภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญ ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานและผลการวิจัยที่ผ่านมา Moyo and Sianga (2017)

พบว่าระดับของทัศนคติต่อการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลมีอิทธิพลต่อสมรรถนะการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญ และ Winijkul and Reansuwong (2014) ศึกษาพบว่าทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาลของบัณฑิตพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .57) อภิปรายได้ว่าทัศนคติเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลจะสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้ในชั้นเรียนไปปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สำเร็จการศึกษาได้ตามหลักสูตรและมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพที่ดี (Kooariyakul et al., 2012) ส่วนความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ เนื่องจากผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่สามารถยอมรับและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสำเร็จที่มุ่งหวัง ทำให้บุคคลมีพลัง มีแรงจูงใจ มีความคิดเชิงบวกและสามารถบริหารจัดการกับชีวิตตนเอง รู้จักขอบเขต ความสามารถความถนัดของตนเองเพื่อแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิตและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นบุคคลที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความเพียรพยายาม มีความอดทน มีทักษะทางสังคม และมีความสุขในชีวิต (Mental Health Department, 2002) ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Por et al. (2011) ที่พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สมรรถนะพยาบาลของนักศึกษา (r = 0.32) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผลการวิจัยของ Talarico et al. (2013) ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ (r = 0.39, p-value < .01) และผลการวิจัยของ Beauvais, Brady, O’Shea, and QuinnGriffin (2011) พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพยาบาล ผู้ที่ความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง ซึ่งความสามารถในการปฏิบัติงานนั้นขึ้นอยู่กับระดับสมรรถนะของบุคคล ผู้ที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงจึงมีสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพและความสามารถในการพยาบาลสูงด้วยเช่นกัน ดังนั้นทัศนคติต่อวิชาชีพและความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับดี ($\overline{X}$ = 3.22, S.D. = 0.30) และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.18) มี GPA อยู่ระหว่าง 3.01 - 3.50 ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน อาจเนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการวิจัยนี้ประเมินจากคะแนนสะสม ในขณะที่สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพเป็นการแสดงออกถึงความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลได้ตามขอบเขตของวิชาชีพอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จึงไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของ Winijkul and Reansuwong (2014) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสมรรถนะการปฏิบัติการพยาบาล อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้แตกต่างจากผลวิจัยของ Do and Seo (2014) และ Sulosaari et al. (2015) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างผลการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

ผู้บริหารสถานศึกษาพยาบาลสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการจัดการศึกษาให้นักศึกษามีสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพสูงขึ้นตามมาตรฐานของสภาการพยาบาลก่อนจบการศึกษา โดยการพัฒนาให้นิสิตมีสมรรถนะในการสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสาร ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ป่วยและญาติ และผู้ร่วมงาน ตลอดจนเพิ่มสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ นอกจากนี้ผู้สอนสามารถนำผลวิจัยที่ได้ไปสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการบริหารการพยาบาลได้

ผู้บริหารพยาบาลในสถานบริการสุขภาพสามารถนำข้อมูลวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลจบใหม่จากคณะพยาบาลศาสตร์ได้ โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพในด้านที่อยู่

ในระดับปานกลาง

นักวิจัยสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาทัศนคติและความฉลาดทางอารมณ์ต่อวิชาชีพการพยาบาล และการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาในแต่ละชั้นปี เพื่อประเมินพัฒนาการเกี่ยวกับสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนิสิต

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในการให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณนิสิตผู้เข้าร่วมการวิจัย ตลอดจนคณาจารย์และบุคลากรผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

Reference

Anantakul, P., Chantratip, T., & Tamsiri, C. (2010). Perception of nursing core competencies of nursing students in Faculty of Nursing, Rachatanee University, UdornThanee. *The national conference on "Health staffing and humanize care"*. Bangkok: Kasetsart University. [In Thai]

Beauvais, A. M., Brady, N., O'Shea, E. R., & Quinn Griffin, M. T. (2011). Emotional intelligence and nursing performance among nursing students. *Nurse Education Today, 31*, 396-401.

Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York: McGraw-Hill. p.219-224.

Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral science. (2nd ed.). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Do, E. S., & Seo, Y. S. (2014). Factors influencing clinical competence in nursing students. *J Korean Acad Fundam Nurs, 21*(3), 283-291.

Gagne, R. (1985). *The Conditions of Learning*. (4th ed.). New York: Holt, Rinehart & Winston.

Good (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: Mc Grow Hill.

Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantum Books.

Kajander-Unkuri, S. (2015). Nurse competence of graduating nursing students. *Nurse Education Today*, 35, 351-365.

Kooariyakul, A., Yodtawee, W., Intichoat, N., Naunthong, W., & Inpanao, W. (2012). Nursing attitude of nursing students in Boromrajchonnee Utaradit, Nursing College. *Journal of Health Science Research, 6*(1), 18-26. [In Thai]

Kunaviktikul, W., Sukontasan, A., Wangsrikoon, S., & Srepunapan, A. (2007). Review of nursing production system congruent with healthcare system and people's healthcare needs. Chiangmai: Faculty of Nursing, Chiangmai University. [In Thai]

Mental Health Department. (2002). *Development of emotional intelligence screening test for Thai people age 12 - 60*. Bangkok: Bureau of Mental Health, Mental Health Department. [In Thai]

Morolong, B. G. & Chabeli, M. M. (2005). Competence of newly qualified registered nurses from a nursing college. *Journal of the Democratic Nursing Organization of South Africa, 28*(2), 38-50.

Moyo, S. E. & Sianga, R. M. (2017). Attitude influence and competency of the nursing process among higher diploma general nursing students of Kanye Seventh Day Adventist College of Nursing. *JOGRESS, 9*(2), 76-92.

Nuchsutham, W. (2016). Emotional quotient of nursing students, Faculty of Nursing, Chiang Rai College. *Journal of Community Health Development, Khonkan University, 4*(4), 505-519. [In Thai]

Por, J., Barriball, L., Fitzpatrick, J., & Roberts, J. (2011). Emotional intelligence: its relationship to stress, coping, well-being and professional performance in nursing students. *Nurse Education Today, 31*, 855-860.

Sanguansiritham, U. (2007). *Nursing Profession Development*. Chiangmai: Chang Puang Printing. [In Thai]

Srisatitnarakul, B. (2010). *Nursing Research Methodology* (5th ed.). Bandkok: You and I Intermedia, Ltd. [In Thai]

Sulosaari, V., Huupponen, R., Hupli, M., Puukka, P., Torniainen, K., & Leino-Kilpi, H. (2015). Factors associated with nursing students' medication competence at the beginning and end of their education. *BMC Medical Education, 15*, 223 Retrived from Science Direct.

Talarico, J. F., Varon, A.J., Banks, S.E., Berger, J.S., Pivalizza, E.G., Medina-Rivera, G. Rimal, J.,... Metro, D.G. (2013). Emotional intelligence and the relationship to resident performance: a multi-institutional study. *Journal of Clinical Anesthesia, 25*, 181-187.

Thailand Nursing and Midwifery Council. (2013). *Competencies of registered nurses* (2nd ed.). Bangkok: Siriyoad Publishing. [In Thai]

Viphonephom, K. (2003). Attitude toward the nursing profession of nursing midwife students in college of health technology Vientiane, Lao people, s democratic republic. A thesis in master of science (public health nursing), Graduate studies, Mahidol University.

Walsh, C. M., & Seldomridge, L. A. (2005). Clinical grades: Upward bound. *Journal of Nursing Education, 44*(4), 162-168.

Winijkul, S. & Reansuwong, S. (2014). Relationship between attitude toward nursing profession, academic achievement and nursing practice competencies among graduate nurses from Kuakarun Faculty of Nursing. *Kuakarun Journal of Nursing, 21*(2), 113-125. [In Thai]